

Informe resum de sessió 1
5 d'Octubre de 2021: Entitats especialitzades en violències
masclistes

1. Introducció

Aquesta sessió tenia com a objectius aprofundir en la interrelació entre les entitats especialitzades i serveis socials per trobar, tant necessitats detectades com eines i estratègies de cara a la coordinació i la complementarietat entre serveis. Amb la finalitat principal de recollir elements útils i rellevants per a l'elaboració del Protocol d'Abordatge de les Violències Masclistes a Serveis Socials.

2. Identificació i participació del grup

El públic objectiu de la sessió eren entitats especialitzades en l'abordatge de les violències masclistes. Com a representants, s'ha procurat (en la mesura del possible) que participin persones que treballin, dins les entitats, directament en àmbits que s'interrelacionen amb Serveis Socials, és a dir, que tinguin relació directa amb Serveis Socials.

A nivell quantitatiu, han participat 15 dones provinents de 13 entitats; a més d'1 persona de la Direcció General de Serveis Socials i 1 de la Direcció General de Participació. Com a equip tècnic, han participat 5 persones de G-360. A continuació, s'adjunta una taula amb el detall de les entitats que han participat.

Cal destacar que una de les entitats convocades que no va poder participar a la sessió va enviar les respostes a les preguntes plantejades per correu electrònic. També, afegir que Lleida va referenciar una entitat però aquesta, a la sessió, va destacar que la seva actuació era a l'àmbit de Catalunya i, per tant, així ha estat recollida.

Entitat	Representant	Descripció
Àmbit Catalunya		
REFEM	Priscila	3 cases d'acollida d'urgència, a les quals reben derivacions de Serveis Socials, entre d'altres.
Barcelona Província		
Creu Roja	Belén García	ATENPRO. Enllaç entre la coordinació a Madrid i les associacions locals de la província. Treballa directament amb Serveis Socials en matèria de gestió.
Catalunya Central		
Cáritas Anoia	Alba Ruana	Llar d'acollida d'urgència. Es coordina amb Serveis Socials ja que és un dels serveis que els deriva, i també es procura que SS sigui el referent de les dones.
Dones amb Empenta	Nati Veraguas	3 SIE i 1 SIAD. Complementarietat amb Serveis Socials, es vinculen amb certs casos però en la majoria no cal vincle.

Girona		
La Nut Psicologia	Mireia C.	Atenció psicològica a dones en situació de violència masclista.
Ass. Valentès i Acompanyades	Ariadna Vilà	Treballen amb noies víctimes de matrimonis forçats. Bona relació amb SS: vinculació, derivació.
Metropolitana Nord		
Ass. Sí Dona	M ^a José i Pilar	Prevenió, sensibilització, atenció i trucades d'urgència. Vincle amb Mossos i Consell Comarcal (Maresme) però no amb Serveis Socials. Atenció molt primària.
Creu Roja	Elia Hernández	Salut i dones. Entrega d'ATENPRO, acompanyament a mares i fills/es que han patit situacions de violències masclistes. Deriven a Serveis Socials.
Casal dels Infants	Eva Ledesma	Servei d'infància i adolescència. A través de l'enllaç amb famílies tenen relació amb moltes dones que es poden trobar en situació de VM. També tracten amb violències masclistes en l'àmbit de dones adolescents i joves. Relació estreta amb SS per a coordinació de casos.
Metropolitana Sud		
Bayt al Thaqafa	Txus Pedrosa	Serveis substituïtoris de la llar per VM. 3 pisos per a dones que no es troben en situació d'urgència, i que tenen més autonomia. També grups de dones (classes de llengua) i des d'allà es poden detectar situacions de VM.
Fundació AGI	Rosa Garriga i Olga	3 serveis d'urgència (un al Tarragonès i dos al Maresme) i 2 serveis substituïtoris de la llar. Coordinació bàsica amb SS, tot i que, per manca de pressupostos, no reben moltes derivacions des de l'Administració Pública.
Tarragona		
Fund. Salut i Comunitat	Laura Guxens	Diferents serveis d'atenció a dones i substituïtoris de la llar, SIAD i SIE. Relació imprescindible amb Serveis Socials.
*AccióTres SCP	Sergio i Nicolás	Programes d'intervenció psicològica, SAH en fase de disseny i implementació. Coordinació fluïda amb SS.
Terres de l'Ebre		
Grup Esplai Blanquerna	Rosana Figueras	Acollida d'urgència per violències masclistes, i SAH. La majoria de derivacions venen de Serveis Socials.

3. Resum de reflexions al voltant de la interrelació amb Serveis Socials

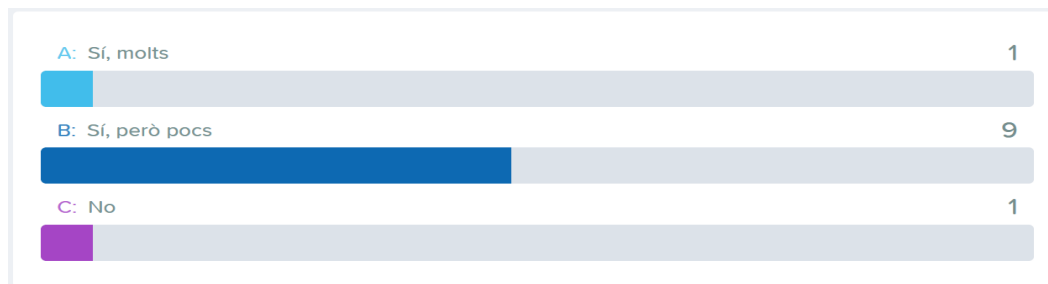
Aquestes reflexions més genèriques s'han obtingut a través de l'eina interactiva "pear deck". A continuació, s'adjunten les respostes detallades a cadascuna de les preguntes. Les respostes són anònimes i s'han estructurat en preguntes més quantitatives (a nivell de volum de casos) i preguntes més qualitatives (percepcions sobre els àmbits d'actuació, especificitat de casos...). S'han utilitzat per incentivar el debat, també després en subgrups més petits.

1) Quin percentatge de casos de violències masclistes que ateneu són derivats o vinculats als Serveis Socials del territori?

La vinculació de les entitats amb Serveis Socials és, en general, elevada, tot i que hi ha diversitat en les respostes. 5 entitats responen que el 50% dels casos que atenen són derivats o vinculats a Serveis Socials, mentre que en la resta de percentatges hi ha partitament en les respostes: 2 entitats responen que en el seu cas és entre el 25 i el 50%; 2 més, entre el 15 i el 25%; i 2 responen que deriven o vinculen menys del 15% dels casos que atenen.

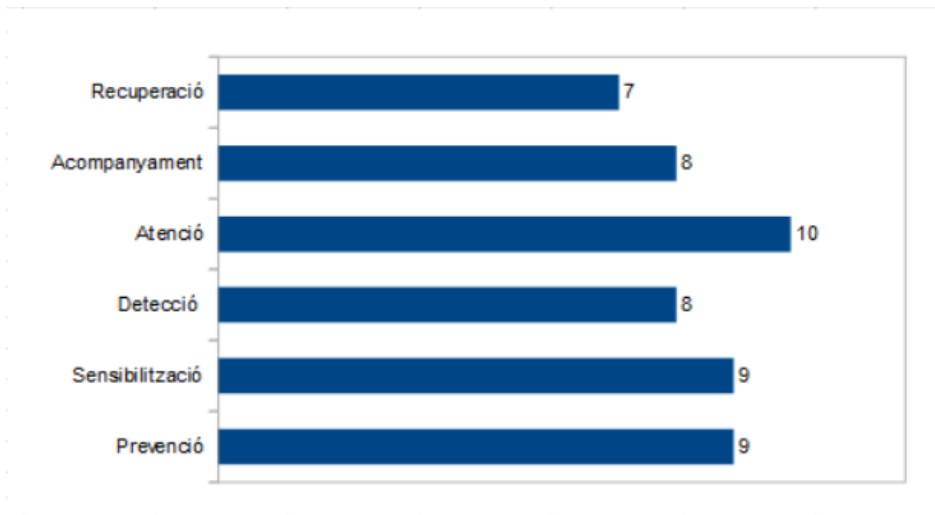
2) Us trobeu amb casos en què intuïu violències masclistes però la dona no ho verbalitza ni demana ajuda en aquest sentit?

La majoria d'entitats consideren que es troben amb pocs casos en què intueixen violències masclistes i la dona no ho verbalitza ni demana ajuda, tret d'una entitat que considera que es troba amb molts casos en aquesta línia, i una entitat que considera que no es troba amb cap.

3) Escriviu, en violències masclistes, quines actuacions feu (Prevenició, sensibilització, detecció, atenció, acompanyament i/o recuperació):

Moltes entitats han assenyalat un gran ventall d'actuacions (o àmbits d'actuació). Les més escrites han estat: atenció (10/11), sensibilització (9/11) i prevenició (9/11), sent recuperació la que ha obtingut menys respostes (7/11). Això ens indica que les entitats que han participat a la sessió consideren que aborden les violències masclistes des de molts àmbits.

Elaboració pròpia a partir dels resultats obtinguts

4) Quins casos de violències masclistes us semblen més difícils de derivar a Serveis Socials?

- Hi ha una entitat que no fa derivacions a Serveis Socials.
- Casos en els quals hi ha situacions de salut mental.
- Casos sense necessitats econòmiques vinculades.
- Casos amb violència filioparental.
- Casos de dones migrades no comunitàries, per la traducció i temes transculturals.
- Casos en que hi ha reticències per part de les dones.
- Casos que no es mantenen dins el circuit de violència masclista.
- Casos en que la violència no es tan visible (psicològica), o que la comunitat no concep com a violència.
- Qualsevol cas es deriva a Serveis Socials, la dificultat es dóna en trobar recursos adients, sobretot quan és violència familiar o maltractaments psicològics (molts cops després del judici no se li concedeix ordre d'allunyament).

S'han adjuntat les respostes extretes del qüestionari, no incloent aquelles repetides. Així, es pot observar que, d'entre les entitats que fan derivacions a Serveis Socials, consideren que les problemàtiques o casos més difícils a derivar són: quan hi ha problemàtiques de salut mental afegides, quan violència no és tan explícita (violència psicològica) o no és concebuda com a tal, quan hi ha violència filioparental, quan les dones són migrades no comunitàries (degut a la traducció i temes transculturals) i, en general, quan els casos no es mantenen dins el circuit de violència. També hi ha una entitat que afirma que qualsevol es deriva però que la dificultat es troba en els recursos per a determinats casos, com pot ser la violència d'àmbit familiar o la violència psicològica.

4. Resum de reflexions al voltant de les necessitats, eines i estratègies

Per tal de facilitar i incentivar la participació, s'han establert dos subgrups. En aquests grups han hagut al voltant de 6 participants (representants d'entitat). En els dos grups petits, s'ha reflexionat al voltant de les mateixes preguntes:

- a) Què necessitaríeu des de Serveis Socials per facilitar la vostra feina?
- b) Què podríeu oferir cadascuna de vosaltres (eines, estratègies) per facilitar la feina de Serveis Socials)?

Les respostes han estat estructurades en base a aquestes dues preguntes.

Necessitats

- **Acompanyament previ a l'entrada al servei de pisos d'autonomia (per part de Serveis Socials):** normativa, presència de professionals, acompanyament que tindran durant el procés, temps que estaran...i que aquest acompanyament i informació també inclogui als infants a càrrec.
- **No desvinculació** un cop feta la derivació a un altre servei: més freqüència i agilitat en el seguiment del cas.
- **Simplificació de la burocràcia a dones i entitats:** dificultat de conèixer els canals i la forma de gestionar les factures que han de presentar les dones com a justificants, així com també les entitats especialitzades (que tenen vincles amb l'Administració Pública).
- **Acompanyament en els processos d'empadronament (i futur NIE):** aconseguir solucions a l'empadronament per a les dones que han passat per processos de violències masclistes, per tal d'evitar que això sigui una barrera.
- **Augmentar línies d'intervenció en determinats perfils de la ciutadania:** Serveis Socials està molt vinculat a les necessitats econòmiques (tant com a servei com també des de la percepció de la ciutadania, que dificultat la seva aproximació al servei). Així, dificultat en atendre casos que no van lligats a necessitats econòmiques, així com casos en que hi ha problemàtiques de salut mental (diagnosticades i, sobretot, no diagnosticades), quan la violència no és física-explicita sino formes menys visibles (psicològica)...
- **Clarificació dels límits de competències de Serveis Socials i dels serveis especialitzats (SIE, concretament):** solapament entre els serveis, manca de coordinació.
 - *Algunes entitats comenten que només deriven a Serveis Socials si hi ha problemàtiques socioeconòmiques lligades; si no, deriven a serveis especialitzats.
- **Formació amb perspectiva de gènere:** unificar el marc conceptual i un llenguatge comú quan es parla de violències masclistes, per part de les entitats i de Serveis Socials: a vegades es donen dificultats en la detecció de les violències masclistes per part de Serveis Socials per manca de formació i sensibilització. Això també passa de cara a la intervenció. Moltes entitats detecten que falta formació quant a la intervenció amb determinats perfils, com els que s'han anomenat anteriorment.

- **Coordinació i treball en xarxa:** Es necessita una col·laboració i intercanvi d'informació sobre els casos, treball en xarxa efectiu des de la complementarietat, la col·laboració i la horitzontalitat. Existeix la sensació que no es conceben, Serveis Socials i les entitats, com el mateix equip, sinó des d'una rivalitat o quotes de poder que dificulta la coordinació.
- **Més formalitat en la coordinació:** que la vinculació no sigui entre les persones professionals sinó entre els serveis.
- **Coordinació entre Serveis Socials i Salut:** La manca de coordinació entre aquests dos serveis dificulta l'abordatge de casos de violències masclistes en que hi ha problemàtiques de salut mental afegides.

Eines i estratègies (què poden aportar les entitats)

- **Qüestionari** (elaborat per les entitats) que recull les necessitats de les dones ateses. És útil com a filtre per a l'acollida, i també facilita la derivació. Si es legitima el seu ús, es podria facilitar a Serveis Socials.
- **Proximitat** amb la població (i amb les dones ateses especialment): facilita la **detecció** ja que és més fàcil per les dones acudir a les entitats que a Serveis Socials degut a l'estigma vinculat a aquest últim (molt lligat a problemàtiques socioeconòmiques, vincle amb la DGAIA que augmenta la por que els treguin els fills/es).
- Capacitat de realitzar la **prevenció** i la **sensibilització** (de forma comunitària) i més temps per **acompanyament**. Si es formalitzés, es podria fer de forma complementària, realitzant feedback i intercanvi d'informació amb Serveis Socials.

5. Conclusions

Per tal de finalitzar, s'ha volgut incloure un recull de propostes concretes que van anar sortint als grups, de cara a respondre a la finalitat principal del procés de diagnosi participativa i participada "Recollir elements útils i rellevants per a l'elaboració del Protocol d'Abordatge de les Violències Masclistes a Serveis Social". Cal destacar que les entitats van ser informades que el contingut de la sessió no era vinculant de cara a l'elaboració del protocol, sinó fruit de la voluntat de poder realitzar-lo tenint en compte el sentir i les percepcions tant de les tècniques de serveis socials, com de les entitats especialitzades i de les pròpies usuàries.

A continuació, s'adjunta el recull de propostes, algunes que ja han sortit d'alguna manera en format necessitats o eines i d'altres que s'inclouen directament en aquest apartat de propostes concretes.

- **Sistematització:** Sortir de la informalitat de la vinculació entre professionals, i unificar i delimitar la coordinació i relació entre serveis. Formalitzar el pla

d'intervenció. Es concreta en:

- Definir qui integra les comissions de seguiment (en funció del cas): definir les tasques i les responsabilitats.
- Unificar el procés de derivació, també en l'àmbit territorial: full de derivació.
- Unificar acords entre Serveis Socials i les entitats per delimitar les competències i les coordinacions i seguiments dels casos.
- **Concreció en els casos:** Definir plans d'intervenció diferenciats segons nivell de risc i tipologies de violències (més visibles / menys visibles), sortir del *perfil únic de víctima*. Personalitzar l'atenció.
 - Diferenciar l'actuació en casos d'urgència de l'actuació en situacions no urgents. També és diferent l'encaix de coordinació.
 - Prioritzar les coordinacions periòdiques i no actuar només en la urgència.
- **Reduir la revictimització:** No compartimentar la dona tractant-la a cada servei des d'una vessant o des d'una problemàtica, garantint una atenció integral; i fent una devolució realista i transparent a la dona sobre tot el que estigui relacionat amb el seu "cas". Ser conscient que dins la cadena del circuit de violència no només hi ha serveis socials i entitats (també serveis especialitzats), sino àmbit judicial-policial, etc.
- **Mapeig del territori:** Fer un mapeig per conèixer quines entitats, recursos i, en definitiva, xarxa hi ha al territori per cada tipologia de violències masclistes. Ser conscient de quines entitats del territori treballen en què, per estendre la xarxa i poder reforçar l'atenció i l'acompanyament de la dona.
- **Formació amb perspectiva de gènere:** Formacions més coordinades entre els recursos. A nivell específic:
 - Formació sobre el circuit de violència i els procediments associats.
 - Formació en l'àmbit judicial: denúncies.
 - Formació en salut mental i violències masclistes: reforçar la formació pel que fa aquesta intervenció per garantir millores en la detecció, l'atenció i l'acompanyament.